कुल पृष्ठ संख्या–32 (कवर पेज सहित)

क्रम संख्या....

माध्यमिक शिक्षा बोर्ड, राजस्थान, अजमेर

उच्च माध्यमिक परीक्षा

(परीक्षार्थी द्वारा स्वयं भरा जाना चाहिये)

Candidate's Roll No. In English

(In Figures)

(In Words) ----------

परीक्षार्थी का नामांक हिन्दी में

शब्दों में - ----------

नोट :– परीक्षार्थी उपरोक्त के अतिरिक्त उत्तर पुस्तिका के अन्य किसी भी भाग में अपना नामांक नहीं लिखें।

माध्यम – हिन्दी ✓ अंग्रेजी

विषय पंजाबी साहित्य

परीक्षा का दिन गुरुवार

दिनांक 25-06-2020

नोट :– परीक्षार्थी के लिए आवश्यक निदश इस पृष्ठ के पिछले भाग पर उल्लेखित हैं। जिन्हें सावधानी पूर्वक पढ़ लें व पालना अवश्य करें।

परीक्षक हेतु निर्देश :– (1) परीक्षक को उपरोक्त सारणी अनुसार प्राप्तांक भरना अनिवार्य है, अन्यथा नियमानुसार दंडित किया जायेगा।

(2) परीक्षक उत्तर पुस्तिका के अन्दर के पृष्ठों के बायीं ओर निर्धारित कॉलम में लाल इंक से अंक प्रदत्त करें।

(3) कुल योग भिन्न में प्राप्त होने पर उसे पूर्णांक में ही परिवर्तित कर अंकित करें (उदारणार्थ : 15 ¼ को 16, 17 ½ को 18, 19 ¾ को 20)

प्रश्नवार प्राप्तांकों की सारणी (परीक्षक के उपयोग हेतु)

प्रश्नों की क्रम संख्या	प्राप्तांक	प्रश्नों की क्रम संख्या	प्राप्तांक
1		19	
2		20	
3		21	
4		22	
5		23	
6		24	
7		25	
8		26	
9		27	
10		28	
11		29	
12		30	
13		31	
14		योग	
15		प्राप्त अंकों का कुल योग (Round off)	
16		अंकों में	शब्दों में
17			
18			

परीक्षक के हस्ताक्षर

प्रमाणित किया जाता है कि इस उत्तर पुस्तिका के निर्माण में 58 जी.एस.एम. क्रीमवोव कागज ही उपयोग में लिया गया है। 167/2020

परीक्षार्थियों के लिए आवश्यक निर्देश

1. समस्त प्रश्नों का हल निर्धारित शब्द सीमा में इसी उत्तर पुस्तिका में करना है। विशेष परिस्थिति में अतिरिक्त उत्तर पुस्तिका पृथक से उत्तर पुस्तिका भरी हुई होने पर पर्यवेक्षक एवं वीक्षक की अनुशंषा पर ही उपलब्ध कराई जायेगी।
2. प्रश्न–पत्र पर निर्धारित स्थान पर अपना नामांक लिखें।
3. प्रश्न–पत्र हल करने के पश्चात् जिस पृष्ठ पर हल समाप्त होता है, उस पर अन्त में "समाप्त" लिखकर अन्त के सभी रिक्त पृष्ठों को तिरछी लाईन से काटें।
4. निम्न बातों का विशेष ध्यान रखें अन्यथा अनुचित साधनों की रोकथाम अधिनियम के तहत कार्यवाही की जा सकेगी।
   (i) उत्तर पुस्तिका के ऊपर/अन्दर तथा प्रश्नोत्तर के किसी भी भाग में चाही गई सूचना के अलावा अपना नामांक, नाम, पता, फोन नम्बर अथवा पहचान की कोई अन्य प्रकार की सूचना आदि अंकित नहीं करें अन्यथा "अनुचित साधनों के प्रयोग" के अन्तर्गत कार्यवाही की जावेगी।
   (ii) उत्तर पुस्तिका के पृष्ठों, को फाड़ें नहीं। उत्तर–पुस्तिका के मुख पृष्ठ पर अंकित संख्या के अनुसार पृष्ठ पूरे होने चाहिये। परीक्षार्थी उत्तरपुस्तिका प्राप्त करते ही पृष्ठ संख्या की जांच कर लें यदि पृष्ठ कम/अधिक या क्रम में नहीं हैं तो वीक्षक से तुरन्त बदलवा लें।
   (iii) परीक्षा केन्द्रों पर पुस्तक, लेख, कागज, केलक्यूलेटर, मोबाईल, पेजर आदि किसी भी प्रकार का इलेक्ट्रोनिक उपकरण तथा किसी भी प्रकार का हथियार आदि ले जाना निषेध हैं।
   (iv) वस्त्र, स्केल, ज्योमेट्री बॉक्स पर कुछ न लिखकर लावें। टेबुल के आस–पास कोई अवैध सामग्री नहीं होनी चाहिये, इसकी जांच कर लें।
   (v) अपनी उत्तर पुस्तिका/ग्राफ/मानचित्र आदि परीक्षा भवन से बाहर ले जाना दण्डनीय अपराध है, अतः परीक्षा समाप्ति पर उत्तर पुस्तिका वीक्षक को बिना सौंपे परीक्षा कक्ष नहीं छोड़ें।
5. उत्तरों को क्रमानुसार एक ही स्थान पर लिखें। प्रश्न क्रमांक भी सही अंकित करें, अन्यथा दण्ड स्वरूप परीक्षक को 1 अंक कम करने का अधिकार है। बीच में उत्तर पुस्तिका के पृष्ठ रिक्त न छोड़ें। गणित विषय के लिए रफ कार्य उत्तर पुस्तिका के अंतिम पृष्ठों पर करें तथा तिरछी रेखा से काटें।
6. जहाँ तक हो सके प्रश्न के सभी भाग के उत्तर, उत्तर पुस्तिका में एक ही स्थान पर अंकित करें।
7. भाषा विषयों को छोड़कर शेष सभी विषयों के प्रश्न–पत्र हिन्दी–अंग्रेजी दोनों भाषा में मुद्रित है। किसी भी प्रकार की त्रुटि/अन्तर/विरोधाभास होने पर हिन्दी भाषा के प्रश्न को ही सही माना जाये।

परीक्षक द्वारा दत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

ਸਮਝਿਆ ਜੋਰ→

1.

(ਓ) "ਬੇਰੁ - ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਜੋਰੁ"

(ਅ) ਮੂਰਖ ਮਨੁੱਖ ਉਸਨੂੰ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਸਰੀਰ, ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਮਨ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਲਿਆ ਹੋਵੇ।

(ਏ) ਬੇਰੁ ਵਿਚਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ-ਮਿਲ ਕੇ ਵੈਰ ਵਧਣ ਦੀ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਅੰਦਰ ਨਿੰਮ ਤੇ ਸੁਰਾਬਲੇ ਦਾ ਸਾਰਥ ਜੋਰ ਵਧਦੀਆਂ ਹਨ।

(ਸ) ਬੰਦੇ ਜਾਂ ~~ਮਨੁੱਖ~~ ਰੋਗ ਉੱਚਾ ਰੁਤਬਾ ਪਾਣੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(ਹ) ਸ਼ਬਦਾਰਥ →
ਸਮਰੋਗ - ਚਿਰਾਂ ਰੋਗ ਤੋਂ, ਪੁਰਾਣਾ
ਸਮਾਚਰਨ - ਵਿਹਾਰ, ਵਰਤਾਵ
ਦਰਬਾਨੀ - ਨਿਮਾਰ
ਰੁਤਬਾ - ਸਿੱਤ

P.T.O.

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

3.

ਸੁਆਰਥੀ ਮਿੱਤਰ

ਇੱਕ ਵਾਰ ਦੀ ਗੱਲ ਏ. ਦੋ ਮਿੱਤਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਹੱਸਦੇ - ਖੇਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿੱਛ ਦਿੱਸਿਆ। ਦੋਨੇ ਬਹੁਤ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇੱਕ ਮਿੱਤਰ ਝਟਪਟ ਹੀ ਸਾਡੇ ਵਾਲਾ ਭਾਗ ਪਿਆ। ਜਿਹੜਾ ਝਟਪਟ ਹੀ ਉਹ ਕੋਲਾਂਗਾ ਸਾਡ ਦੇ ਵਰਖੱਤ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਦੂਜਾਰਾ ਅਗੇ ਤੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਹੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ। ਰਿੱਛ ਉਸਦੇ ਦ ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਂ ਪੋਹ ਆਂ ਗਿਆ। ਤਾਂ ਭਾਰੇ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਰਿੱਛ ਮਰੇ ਹੋਏ ਬੰਦੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਤਾਂ ਭਾਰ ਝੱਟੇ ਜ਼ਮੀਨ ਤੇ ਲੈਟ ਗਿਆ ਤੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਲਿਆ। ਰਿੱਛ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਮਰਿਆ ਸਮਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਝਟਪਟ ਝੱਟੇ ਉੱਠਿਆ ਤਾਂ ਉਸ ਭਾਰੇ ਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਰਿੱਛ ਤੇਰੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹਿ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਾਂ ਭਾਰੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਿੱਛ ਕਹਿੰਦਾ - "ਮਿੱਤਰ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈਲੇ ਮਿਤਰ ਕੋਲ ਸਮਾਹੇ।"

ਸਿੱਖਿਆ - ਮਿੱਤਰ ਉਹ ਜੋ ਹੈਲੇ ਮਿਤਰ ਕੋਲ ਸਮਾਹੇ।

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

(ਉ) ਸਮਝਾਓ

4.

(ii) ਇੱਕ ਸਮਾਰ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ
(ਸਹੇਂ ਵੀਸ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਣੇ, ਸਹੇਂ ਦਿ ਉਸਨੂੰ ਲੋਕ ਓ ਹਾਲੇ ਸਿਮਾਰ. ਤਾਂ ਦਿ ਸਮਝਾਓ ਹਰੰਤੀ ਆਂਦੀ ਹੈ।)

ਹਾਰ → ਮੈਂ ਸਮਾਰੀ ਰਾਰ ਹੇਰਦੀ ਸੀ, ਰਾਰ ਨੂੰ ਲੋਕ ਸਦੀ ਰਾਰ ਕੰਦੇ ਸਮਾ ਗਏ ਤੇ ਸਮਝ ਗਏ ਦਿ ਰਾਰ ਤਾਂ ਮੈਂ ਹੀ ਲੋਕੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦਿਰ ਇਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ - ਇੱਕ ਸਮਾਰ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ।

(iv) ਹੋਰ ਨਾ ਬਲੀ, ਬਾਬਾ ਤਿਹਾਈ
(ਸਹੇਂ ਹੋਈ ਬੋਤੂ ਸਿਹ ਵੈਸ ਰਖਦੇ ਹੀ ਬੱਦ ਜਾਏ)

ਹਾਰ → ਗਾਮ ਦੇ ਲੋਹਰ ਨੂੰ ਕੁਟਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਲੀ ਪੋਣ ਸਦੀ ਦਿਹ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਤਾਂ ਪੰਜਾ ਮਿੰਟਾਂ ਦਿਚ ਹੀ ਭੱਸ ਪੈ ਗਈ। ਤਾਂ ਗਾਮ ਦੇਲਿਆਂ ਦਿਹ ਤਾਂ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ - ਹੋਰ ਨਾ ਬਲੀ, ਬਾਬਾ ਤਿਹਾਈ।

P.T.O.

RSEH-107/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

(अ) मुहावरे

(i) ਉੱਚਲੀ ਦਿੱਵ ਮਿਰ ਏਲ → ਮੁਸੀਬਤ ਸਹੇੜਨੀ
(ਗਾਮ ਦੇ ਛੱਟ ਹੈਟਾਂ ਪੈਲ ਦੇ ਗਾਹਮੁਦ ਦੀ ਸਰਪੰਚੀ ਲਫ਼ਲ ਲਫ਼ਲ ਦਾ ਡੈਮਲ' ਲੈ ਦੇ ਉੱਚਲੀ ਦਿੱਵ ਮਿਰ ਰਿਤੁ ਪੈ।)

(iv) ਸਾਖੀ ਭਰੀ - ਉਗਾਹੀ ਦੇਣਾ
(ਸਰਦਿਦ ਦੀਆਂ ਦੈਦਾਂ ਸਮੱਚ ਦੀ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦੀ ਸਾਖੀ ਭਰਦੀ ਪੈ।)

(ਏ) ਟਿਸ਼ਗਾਮ ਵਿੱਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ -

i) ਲਾਹਨਤ ! ਲੱਖ ~~ਲਾਹਨਤ~~ !!

ii) ਸ਼ੀ ਬਾਦ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਰਿਹਾ,
" ਰਹੁ ਅਗਾਹਿਆਂ ਨਾਨਕਾ, ਤੁਮ ਸੁਆਮ ਤੁਮ ਗਾਹਿ।"

iii) ਸਮਸਤ ਸਮਾਲੀ. ਹੈ. ਸਮੱਸ. ਸਮਫ਼ਸ ਪੈ।

5. ਹਾਰ ਬੈਚ

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

i) ਮਧਿਮਾਖਰ ਵਡ੍ਡਾ ਗਿ ਪੈਹੇਗਾ।
ਵਡ੍ਡ

ii) ਬ੍ਰਸਬ੍ਰਨ ਦਰੱਖਤ ਉੱਪਰ ਬੇਂਦੀ ਯੈ।
ਰਿਮ੍ਮਾ

iii) ਦਲੀਪ ਵਡ੍ਡ ਗਿ ਯੈ। → ਸਯਾਸਨ ਹਾਰ

iv) ਸਿਰਨੀ ਲੋਰ ਦੇ ਗਾਰ ਨੀਂ ਸੰਨਦੇ।
→ ਸਿੱਧਿਮਾਹਾਰ ਹਾਰ

v) ਮੇਰੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਵਡ੍ਡੇ ਲਿਖੇ ਗਨ।
ਉਰੇਮ੍ਮ

vi) ਮੈਂ ਸਰ੍ਨ ਦਾ ਏਂਸ ਸ੍ਰਾ ਲਿਮ੍ਮਾ ਯੈ।
ਹਿਯੇਮ੍ਮ

(ਸ੍ਮ)

6.

i) ਧ੍ਰਮੰਗ → ਇਹ ਦਾਇ ਸਤਰਂ ਸਾਡੀ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਪਾਠ-ਪ੍ਰਸਤਰ ਦੇ ਭਾਗ 'ਪੰਜਾਬੀ ਦਾਇ-ਧਾਰ' ਇਥੋਂ ਲਿਮ੍ਮਾ ਗਿਮ੍ਮਾ ਯੈ।
ਸੋ ਦਿ "ਬਾਲ੍ਗਾਂ ਦੀਹਾ ਬਾਸਦੀਮ੍ਮੇਂ" ਦਾ ਇਥੋਂ ਏਮ੍ਮੰਸ ਯੈ। ਇਸਨਾਂ ਸਤਰਂ ਨੂੰ "ਪ੍ਰੀਤ ਦਾ ਦਇ" ਯੈ. ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਲਿਖਿਮ੍ਮਾ ਯੈ। ਇਸ ਇਥੋਂ ਦਇ ਏਸਦਾ ਯੈ ਦਿ ਚਡ੍ਡੇ-ਲਿਖੇ ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਟਦ ਸਕੇ ਗਨ।

BSER-167/2

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या

परीक्षार्थी उत्तर

ਜਰੂਰ ਮੈਂ, ਮੈਂ।

ii) ਹਿਮਾਚਿਮਾ - ਵਹਿ ਬਾਨਗਾਵ ਉੱਤੇ ਈਵਾ ਕਾਫ਼ ਗਈਏ ਵਰੀਏ, ਮੈਂ ਕਾਫ਼ ਧੁਮਤਰਾਂ ਯਕ਼ ਲਈਮਾਂ ਸਨ, ਧਰ ਫਿਰ ਈ ਮੈਂਗੀ ਸਿਟਗੀ ਵ ਸਨੇਰ ਹਧੱ ਗਿ ਮੈਂ। ਵਹਿ ਰਹਿਦਾ ਮੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰਿਮੇ ਤੇ ਫੇਰ ਈ ਜ਼ਰੀਨ ਵਰਾ ਤਾਵੇਂ ਮੈਂਫ਼ੈ ਧਤ ਲੱਗਰਾ ਮੈਂ ਕਿ ਫਿਰ ਈ ਮੈਂ ਤੇ ਰਿਉਂ ਮੈਂ। ਵਹਿ ਰਹਿਦਾ ਮੈਂ ਕਿ ਮੈਂਫ਼ੈ ਰਿਉਂ ਈ ਮਾਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਗਈ। ਮੈਂ ਤਾਂ ਮਹਗਾ ਸਮਤੇ ਨਾਰ ਫਿਵੱ ਲਟਰ ਗਿ ਗਾਂ। ਫੇਰ ਵਹਿ ਉਸ ਰਹੀ ਹੈ ਰਹਿਦਾ ਮੈਂ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਰੀਨ ਈ ਫਿੱਰ ਜਿੰਗਾਗੀ ਮੈਂਫ਼ੈ ਈ ਦੇਏ।

ਵਹਿ ਰਹਿਦਾ ਵਾਰਿਦਾ ਮੈਂ ਕਿ ਸਬੰਧ ਹਿਸ਼ਵਾਸੀ ਮਨੁੱਖ ਰਿਮੇ ਦੇਈ - ਦੇਵਤੇ ਹੈ ਧਰ ਮੈਂ ਜ਼ਰੀਨ ਭੀ ਸਮਵਸ਼ਾ ਫਿਵੱ ਫਿਵੱਗਦਾ ਮੈਂ। ਸਵੱ ਕਿ ਧਾਰੇ - ਜਿਥੇ ਮਨੁੱਖ ~~ਸਮਾਈ~~ ਸਮਸ਼ਾਤੀ ਹਧੱ ਗਈ ਮੈਂ।

iii) ਵਹਿ ਮੈਂ ਮੱਗਰ ਮਿਹਾ ਬਟਰ ਗਿ ਮੈਂ ਰਿਉਂਰਿ ਉਹ ਰਿਮੇ ਈ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਮੈਨਲ ਤੇ ਧਤਿਸ਼ਾਂ ਧਵੱਕਦਾ ਮੈਂ ਕਿ ਫਿਰ ਈ ਮੈਂ ਤੇ ਰਿਉਂ ਮੈਂ। ਫ਼ਿ ਫਿਰ ਵਰੇ ਉਮਰੀ ਸਮਸ਼ਾਤੀ ~~ਖਤ~~ ਹਧੱ ਗਈ ਮੈਂ। ਉਹ ਰਿਮੇ ਤੇ ਈ ਜ਼ਰੀਨ ਨਹੀਂ ਵਰਦਾ।

9.1
8.5

शिक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

iv) ਸਨੇਰ → ਸਮਇਰ
ਹਿਲਮ → ਗਿਮਾਨ
ਸਿਰ ਨਿਸਚਾ → ਯਰਹਾਸ, ਬਿਨਾਂ ਰਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ
ਮੀਨਤ - ਸਹਰਾ
ਦੇਸ਼ਬ - ਸ਼ਹਿਰ ਨਗਰ

7. (ਉ) ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਰਹਿਤ ਸਮਹਤਾਰ ਮਿਧਾ ਸੰਯੁ (ਯਾਸ) ਦੀ ਲਿਖੀ ਪੈਸੀ ਹੈ। ਯਾਸ ਸਤੁਾਸਤਾਰੀ ਰਾਹਿ ਨਾਸ ਸਰਵਰ ਗੱਬਰਾ ਹੈ।
ਇਸ ਰਹਿਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਸਿਆ ਹੈ ਰਿ ਸਤਯਨਿਸਾਂ ਦਾ ਸਭ ਸਾਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਗਲੋਂ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।
ਯਾਸ ਰਸਿਆ ਹੈ ਰਿ ਯਨਿਸ ਦੀ ਦੇਣ, ਜੇਸ ਜੈਸ ਨਾਲ ਸੱਗਾਂਗੀ, ਲਾਲਚ ਤਿ ਸਭ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੈ ਯਾ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ।
ਯਾਸ ਰਸਿਆ ਹੈ ਰਿ ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਸਭ ਦਰ ਮਾਲੇ ਪੈਂਦੇ ਹੀ ਵੱਧ ਦਰ ਮਾਲਾ। ਰਹਿ ਰਸਿਆ ਹੈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖਤਰਨਾਕ ਤਿ ਹਾਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਤੁਗਤੇ ਵਾਂਟ ਤੇ ਬੰਨੀ ਪੈਂਦੇ। ਯਾ ਤੁਗਤੀ ਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਖੜੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਖਤਰਨਾਕ ਤਿ ਸਮੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਸਮੰਨਿਸਾਂ

BSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਖੁੱਸ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿੱਚ ਫਸ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਚਤੁਰਕਾਰ ਉਹ ਬੰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੰਨੇ ਵਰਗੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧੀਆ ਹੈ ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਵੀ ਲੋਭੀ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਭ ਤੋਂ ਚਤੁਰਕਾਰ ਉਹ ਗੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਤੇ ਚਰਿੱਤਰ ਨਾਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜ ਜਾਵੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਵੋ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਖਜਿੰਦਰ ਦਾ ਸਭ ਤਾਲਾ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਚਤੁਰਕਾਰ ਹੈ।

(ਸ) ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੋਕਤੀਜ਼ਾਂ ਵਰਗੇ ਗਜ਼ਲ ਗਾਇਕ ਗੁਰਦਾਸ ਮਾਨ ਦੀ ਲਿਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੁੱਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੋਕਤੀਜ਼ਾਂ ਵੀ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਿਹਿਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੀ ਹਨ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੁੱਖਾਂ ਸੰਗਤੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਫਿਰ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਭਲੇ ਹੋਵੇ ਤੇਰੇ ਤੇ ਮੇਰੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਚਾਰ ਸਹੀਰ ਨਾਲ ਖੁਸ਼ ਮਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਜਕ ਵੈਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਹਿਣਾ

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

ਏ ਕਿ ਸਿੰਰਗੀ ਦੀ ਵੇਲ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉੱਗੇ ਵੱਲ ~~ਵਗਣੇ~~ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਸਮਝਾਉ ਕਾਰਨ ਸਿੰਰਗੀ ਉੱਗੇ ਵੱਲ ਵਿੱਚ ਲਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਏ।

8.

(ਓ) 'ਮੇਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ', ਦਾਦੀ ~~ਤੁਸੀਂ ਮਿੱਠਾ ਫਿਰ~~ ਦੀ ~~ਸਿੱਖੀ~~ ਉਹੀ ਏ।

(ਅ) ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਮਾਚਲੀ ਵੇਚਣੀ ਦੇ ਕੰਮ ਪਾਉਣ ਮਾਚਲੇ ਖਾਣਾਂ ਨਾਲ ਰਹੀ ਸੀ।

(ਏ) 'ਫ਼ਕੀਰ ਦੀ ਸਾਂ', ਦਾਦੀ ਮਾਨੂੰ ਸੁਣੇਗਾ ਦਿੱਤੀ ਏ ~~ਸਫ਼ਲ~~ ਸਫ਼ਲਤਾ ਹੱਸ ਉਹੀ ਸਮਝਿਆ ਫੈਸਲਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਪਛਤਾਉਣਾ ਪਵੇ।
ਇਸ ਤੋਂ ਸਲਾਹ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਾਜ ਏ ਕਿ ਭੱਜਣ ਨੂੰ ਸਮਾਧਾਨ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਬਾਤ ਦੇ ਸੁਲਝਾ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਏ।

(ਸ) ਸਰਨ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਵਿਚੋਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇਣੇ ਤੋਂ ਡਿੱਗ ਕਾਲ ਨਾਲ ਹੋਈ।

परीक्षक द्वारा | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

(ग) ऐस बंचरी उं मायले चिट्ठि ईंदे लखी दिऱ्ह छड़ी मनै ओगे मुठ हाली खुंडी लै के माउंदा ऐ।

9. 'माउ चैली' एगली गद्दीमाल्ही ही लिखी ऐगी ऐ।

हिम दा मुख्य पात्र माउ ऐ; मै रि दिऱ्ह चैली मी। एगली दा नं ही उमे दे नं उ गंधिमा गिम्मा ऐ।

माउ चैली दी थाउ - उमागी -

- माउ मनखी चैगल गाथुआं दे यगिहार दिखें मी। उ बड़े माल नाल 'माथला नं माउमा गम चैगल लैमदा ऐ।
- माउ माथली मनोंच ईंदी आम़ दे लै दे वड़ु खिंडिउ गई मी। उ दिऱ्ह रेउंद आम़ हिगिम्माटी माथदा मी।
- माउ दिऱ्ह मंचा चैली मी। उमे रगे वड़ु चिट्ठां दिच मना।

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

• ਸ਼ਮਾਤੂ ਨੂੰ ਉਮਰੀਸ਼ਮਾਂ ਚੀਸ਼ਮਾਂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਕੈ ਨੇ ਖਤਮ ਏ ਰਿੱਤ ਸੀ। ਦੋਵੇਂ ਚੀਸ਼ਮਾਂ ~~ਸ਼ਾਸ਼~~ ਉਮ ਦੇ ਬੁਰੇ 'ਤੇ ਸ਼ਮਾ ਬੈਠੀਸ਼ਮਾਂ ਸਨ।

• ਸ਼ਮਾਤੂ ਕੇ ਸ਼ਮਾਚਲੇ ਯਸ਼ਮ ਦਾ ਯਾਸਤ ਰਸ਼ਨ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਦੋਂ ਯਤ ਲਗੋਂ ਸ਼ਿਸ਼ਮਾ ਸੀ ਦਿ ਉਸੀ ਉਮਦਾ ਸਵਾਸੀ ਸੀ ਯੋ ਤਾਂ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਮਦਾ ਸੀ ਯਾ ਸ਼ਮਾਤੂ ਨੇ ਸ਼ਮਾਚਲੇ ਯਸ਼ਮ ਦਾ ਯਾਸਤ ਦੀਤਾ।

ਉਤੂ ਲਿਖੇ ਸਨਸ਼ਾਰ ਸ਼ਸੀਂ ਸ਼ਾਬ ਸਦਦੇ ਹਾਂ ਦਿ ਸ਼ਮਾਤੂ ਦੇ ਦਰਿੱਤਰ ਵਿੱਚ ਦਸੀ ਸਦਾਰਾਤਮਕ ~~ਚੱਜ~~ ਚੱਜ ਸਨ।

ਨਾਟਕ

10. ਨਾਟਕ ਸ਼ਬਦ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੀ ਨਟ ਯਾਂ ਨਾਟ ਧਾਤੂ ਤੋਂ ਉਤਪੰਨ ਯੋਗਿਸ਼ਮਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ।

ਵਿਸ਼ਵ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨਾਟ ਯਰੰਪਰਾਵਾਂ ਸੰਸਤ ਸਨ-
ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਟ ਯਰੰਪਰਾ, ਦਿਸਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਰਸ਼ਸੀ ਦੂਜਾ ਨਾਟਯ ਭਰਤਸੁਨੀ ਦੀ 'ਨਾਟਯ ਸ਼ਾਸਤਰ' ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

ਜ਼ਮੀਨੀ ਲਾਟ ਬੀਅਰਿੰਗ - ਇਸਦਾ ਵਰਤਣ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲਹਿ ਸਮਾਨ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਸਮਝਣ ਸਮਝਾਣ - "ਲਾਟਰ ਲਹਿ ਦਾ ਉਹ ਕੋਣ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਤਰ ਜਿਉਂਦੇ - ਮਾਰੇ, ਤੁਰਦੇ - ਫਿਰਦੇ ਚੱਲ ਰੀਤੇ ਮਾਰੇ ਰਸ ਸਮਝਾਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਜ - ਵਪਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈਰਾ ਹੈ।"

ਲਾਟਰ ਦੇ ਤੱਤ -

i) ਪਲਾਟ → ਪਲਾਟ ਨੂੰ ਲਾਟਰ ਦੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਸੰਤਿਸਮਾ ਮਾਂਦਾ ਹੈ। ਲਾਟਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰੀਤੀ ਮਾਲ ਵਾਲੀ ਰਾਲੀ ਨੂੰ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਚੱਲ ਰਸ ਪਲਾਟ ਸਮਝਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ii) ਪਾਤਰ ਸਮੇਤ ਪਾਤਰ - ਉਸਾਰੀ → ਲਾਟਰ ਦੀ ਰਾਲੀ ਪਾਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਵਿਸਾਰ ਉੱਤਰ ਸਮਾਯਲਾ ਮਾਰਾ ਵੱਖ ਪਾਤਰ ਰਚੀ ਹੈ। ਉੱਤਮ ਵਿਸਮ ਦੇ ਲਾਟਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਉਂ ਦੱਸ ਉੱਤ ਪਾਤਰ ਜੋ ਸਾਰੇ ਹਨ।

ISSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

iii) ਵਾਸ਼ਪੋਤਸਰਜਨ

→ ਵਾਸ਼ਪੋਤਸਰਜਨ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਸਮਤੇ ਪੌਦਾ ਪੱਤੇ ਹਰੀਏ ਹਨ, ਜੋ ਗਲੇ ਨੂੰ ਮੋਟਾ ਕਰਕੇ ਹਰਮਨੀ ਵਾਲ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ।

iv) ਵਾਤਾਵਰਨ

→ ਜਿਸ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਾਟਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰਜਿਆ ਜਿਆ ਹੈ ਉਸੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਜਿਸ ਦੇ ਕਰਕੇ ਉੱਤਮ ਵਨਾਟਰ ਜੈਵਮੰਡਲ ਉੱਥੇ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

v) ~~ਸਮਤੇ~~ ਮੇਂਗੀ

→ ਇਸੇ ਦੀ ਫੈਲ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਨਿਕ ਤੱਕ ਹੀ ਪਰਿਜਿਆ ਮੇਂਗੀ ਸਮਝਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਨਾਂ ਨਾਟਰਸ਼ਾਰ ਦੀ ਇਸਟੀਰੋਲ ਵਰੀ ਜਿਆ ਚਾਹੇ ਤਾਂ ਪੌਦੀ ਸਮਰਿਥਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

vi) ~~ਸੰਵਿਧਾਨ ਮੇਂਗੀ ਸਮਤੇ ਇਸ~~

→

vi) ਜੈਵਮੰਡਲ ਸਮਤਾਲਤਾ

→ ਨਾਟਰ ਦਾ ਜੈਵਮੰਡਲ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਸਰੀਰ ਸਮਤੇ ਸਮਾਤਮਾ ਹਾਲ ਹੈ। ਜੈਵਮੰਡਲ ਵਾਲੇ ਦੀ ਇਸ ਨੂੰ

BSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

रिम - राहि हैंगी ही मंतिम्मा मांग गे।

लाटर नै यंमहा हेर, पैल ता मार्ले ही यूचउ गे।

'गम गम'

11.)

हिंगाह, मनुखाह मरे मैंचारी मारि मामिम्मां ग्राहां ले मैंचेग तास गमा मखाही ग्राह री गम गम हिंचें यूगट रैंहा गे।
मिगरी गहिउ मारि गमाह उम हिंचें गम गम रैंहा गे।

उदाहरण -

"मेंउम री मासां उंनै रिहें मासां, ममें मासले री यें गरी लेंउ गीगे। उमर ढमट देंउ री खां नै गेंउ गीउ, माउ गिलिम्मां हं मेंउ-मेंउ गीगे। मे नै खेडिम्मां बाइ नगी गी मरी. मइं गगीम्मां ले यंमे मे मेंउ गीगे।"

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

12. (ਸ) ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ, ਮਾਣਨ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਵਲ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬੀ ਨਾਵਲ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ →

ਮੁਢਲਾ ਦੌਰ → ਰੋਮਾਂਸ / ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਨਾਵਲਕਾਰ

ਭਾਈ ਵੀਰ ਸਿੰਘ

i) ਪੰਜਾਬੀ ਦਾ ਪ੍ਰਥਮ ਮੌਲਿਕ ਨਾਵਲਕਾਰ। ਆਧੁਨਿਕ ਨਾਵਲ ਦਾ ਮੁੱਢ ਆਪਦੇ ਨਾਵਲ ਸੁੰਦਰੀ ਨਾਲ 1898 ਈ. ਵਿੱਚ ਬੱਝਦਾ ਹੈ।
ਨਾਵਲ - ਬਿਜੈ ਸਿੰਘ, ਸਤਵੰਤ ਕੌਰ, ਬਾਬਾ ਨੌਧ ਸਿੰਘ।

ਮੌਲਾ ਸਿੰਘ ਕੈਰੋ

ii) ਆਪਣੇ ਦੋ ਮੌਲਿਕ ਤੇ ਦੋ ਅਨੁਵਾਦਕ ਨਾਵਲ ਪੰਜਾਬੀ ਜਗਤ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ।
ਨਾਵਲ - ਦਿਲ ਦਰਿਆ, ਸੁਖੀ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੁਮੀਤ ਦਿਲਰਾ ਆਦਿ।

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸ਼ਹੀਦ

iii) ਆਪਣੇ ਸਮਾਜਕ ਰਹਸਮਈ ਸਿੰਘ, ਅਤੇ

BSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

'इछेउ रैम' हमरो दिउगमर नाहल लिखे।
ममाय के 'हे हरुरीमां ममे मंगल रैम' हमरो ममाकिर नाहल ही लिखे।

इका रैम - हिम्मरडीहारी / मारममंहारी

i) नागर मिला
यिमाही नाहल ग दिकि यिउमा हिरें मारममंहारी नाहलराग
ममायरे नाहल - चिंटा लगु,
ममाय यिहिम्मा दुलें, मउमेरी मां,
हिरें मिम्मारु ले उमहारं (उगडी मारिक ममारमी मुम्म युममराग)

ii) मीउ मिला मोखें
हिरें मगहांगी नाहलराग
नाहल - मगु मिट्टी ममे वाहं ममममान।

iii) मुर्दिरग मिला नगुका
हिरें अमागखहरी नाहलराग
नाहल - यिहु-मुउग, रीक, हुनिम्मा, रंगमगिम, ममारि।

शिक्षक द्वारा प्रदत्त अंक | प्रश्न संख्या | परीक्षार्थी उत्तर

ਤੀਜਾ ਭੇਦ → ਜਖ਼ਮਾਂਸਹਾਰੀ / ਪੂਰਤੀਹਾਰੀ

ii) ਮੌਰਨ ਸਿੰਘ ਮੀਤਲ
ਸਮਾਥ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ।
ਸਮਾਥਲੇ ਨਾਵਲ - ਤੁਰਾ ਹਾਲਾ ਜ਼ੁਰ,
ਪੁੱਤ ਵਰਨ ਗਿਆ, ਵਰਨ,
ਸੰਗ ਸਾਂ ਸਮਸਨ।

iii) ਵਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਦੁੱਗਲ
ਸਮਾਥਲੇ ਨਾਵਲ ਸਨੇਹਿਗਿਆਸਿਰ ਪੁਰਾਣੇ ਰੱਬਦੇ ਹਨ।
ਸਮਾਥਲੇ ਨਾਵਲ - ਤੇਰੇ ਤੁਰੇ ਸਰਬੰਤ ਦਾ ਭਲਾ, ਗਲ ਸੁਰੀਰਾਂ ਦਾ, ਨੈਣ ਤੇ ਸਾਸ ਸਮਾਰਿ।

→ ਇਸ ਭੇਦ ਵਿੱਚ ਰਚੀ ਵਿਸਤਰੀ ਨਾਵਲਕਾਰਾਂ ਨੇ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ-

iii) ਸਮਸਿਤਾ ਪ੍ਰੀਤਮ
ਸਮਾਥਲੇ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂ
ਸਮਾਥਲੇ ਨਾਵਲ - ਧੱਰ ਨੰ. 36, ਦਿਲ ਦਰਿਆ ਸਮੁੰਦਰੋਂ ਗਹਰੀਆਂ, ਚਿੱਕੜ, ਇੱਕ ਸਹਾਰ ਸਮਾਰਿ।

BSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

iv) ਦਲੀਪ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ
ਸਮਾਧ ਤੇ ਇਸਤਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।
ਸਮਾਧ ਨਾਵਲ → ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ,
'ਹੇ! ਸਮਾਧ ਮੀਵਲ'
(ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਸਮਸਿਆਵਾਂ)

ਖੰਡ ਦੇ - ਉੱਤਰ ਸਹਾਰਤੀ

i) ਨਿਰਮ ਸਿੱਲ
ਸਮਾਧ ਨਾਵਲਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜੜਾਂ ਨੂੰ ਫੋਲਦਾ ਹੈ।
ਨਾਵਲ - ਪੰਜਾਬ 84, ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਚ, ਪਲੇ ਪਲੇ ਸਗਨ, ਸਮਾਧ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ
ii) ਵੰਡ ਪੁਤੀਆਂ ਗਈਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਸਹਾਰਤ ਪੇਸ਼ ਦਰਦ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲਕਾਰ।
ਨਾਵਲ - ਬੁਢਾਰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਤੇ ਦੁਰ, ਸਮਤੀ ਦੇ ਸਾਹਵੇਂ, ਸਾਧ।

क द्वारा अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

→ हिम ऊं मलाहां ~~मसमसयड़ी~~ यहामी नाहलरागां हिच्च -
ग्रसीउ मटहास (हन है, बउ, महामी)
ऐलामयुगी (में हिच्च मौंग्ड गं, रटिबे हिच्च खड़ी मौंग्ड)
मारि ते यैमाछी नाहल हिच्च योगदान याहिम्मा।

→ यारिमशती नाहलरागां हिच्च -
मलीम खं मिली (मांझ)
ग्लीम्मा ~~नुग~~ मुरैमर (बलदे हीहे)
मारि ते ही मायला योगदान याहिम्मा।

हि ममीं मथ मरदे गं यैमाछी ~~यैमाछी~~ नाहल बड़ड लिखिम्मा का मिग ऐ, रही ~~नाहलराग~~ उड़ग ऐ मुमेल मा गे गन। यग ममो हिम खोड़ ने ऐन बलैदीम्मां ही मगम ऐ।

P.T.O.

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर
	2.	गुरु नानक देव जी
	i)	माल - धक्का
	ii)	मतभ मगरे हिंसिम्मा
	iii)	मीहत लीम्मां इक घटनाहां
	iv)	मिॅसिम्माहां
	v)	दिर रही
	vi)	मिॅटा
	vii)	
	i)	माल - धक्का → माड़ा गाड़ यीगं - यॅगलिगं ली यगड़ी ऐ। दिम यगड़ी ने रही मगरे यूगयां नै मतभ दिॅता ऐ। सिकं ने दिम इलीम्मां नै मिॅसे गरे याड़िल ली यॅमिम सीड़ी ऐ। मरें गरे यामे गड़ेव मी, गांगे यगया ए गरे यालं मुॅ यहे मी, मतड़ा इसी मी उम हैले दिम यगड़ी नै उागल सिखिया लड़ी अ - गुरु नानक देह मी सी ए मतभ पॅहिम्मा। मम्मायरे दिम यगड़ी नै मिॅसे गरे याहिम्मा मम्रे दिम यगड़ी नुं मम्रिॅम्माहाग मम्रे मतभ नै

BSER 10/7/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

चउम शीउ । । ऐमे एगरे मी ~~वि~~ सुब्ब
~~ओही गुरुग्रन्थ मी~~ लिखले उन -

"सतिगुरु नानक प्रगटिआ,
मिटी धुंध जग चानण होआ। ओहिआ।
जिउं रवि मुक्त निरासिआ,
उठे कर मनीए जगोआ।।"

ii) मनम मनउ हिँयिआ
→ मनाय हा
मनम 15 मर्यूंत, 1469 ही. कै गहि-
ओहि ही उसहीउी हिये मनिउ रासु
ले खाग मनउ माउा डुिखउा मी
ही चाँहिउग एँखे ओहिआ।
मनाय ही हिँर हुँउी उैल मी, तिम
हा कं नानकी मी मी।
मनाय रहु हुँउे ओहे उं मनाये
यिउा से मनाय कै यहुत सही
ओलिआं उं मनाय ने मनाये
Aiमान मनउ मुइ-ब्रुइ नाम शाखीआं
कै उगत रग दिउा। उं उिउं ने
मना से मनाये यिउा कै दिउा →

"यहिउं उे शाखीआं मनादिउा मउ ने।
रासु उेग बेटा जै, यहाहिआ गँख ने।।"

ISSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर
	iii)	मीहत हीम्मां खटलाहां → म्मायले मीहत हीम्मां रही म्मकिगीम्मां खटलाहां उन, मिलां उं मारै मॅथिम्मा मिलरी मॅ।
	•	मतेउ याउिला → म्मायले चिउा मे मरैं म्माय म्मायले मतेउ याउिल लही चउिउां दै घलाहिम्मा उं म्माय मे मतेउ याउिल उं मत्त रम रिॅउ म्मउे रिउ मारै म्मकिउ मतेउ याउिला थागीत मॅ मे रहे रहे नं हॅटे उे माउ मरीहीं माय लेहे।
	••	"हहिम्मा एयाउ मॅउेख मुउ, मउ गीउि मउ हउ। हिउ मतेउ हीम्म ल, उही उं यांउे खउ।।"
	•	मायुम्मां है लंमउ बराउिला → हिॅर हाउ म्माय मे चिउा मे म्माय 20 र रिॅउे म्मउे रिउ हि मॅउ चमीर मे लिम्मा। म्माय है

ISSER-16/7/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

ਸਮਤੇ ਵਿਚ ਰਫ਼ ਭੁੱਖੇ ਸਾਧੂ ਮਿਲੇ;
ਤਾਂ ਸਮਾਧ ਨੇ ਉਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਗਰ
ਛਕਾ ਦਿੱਤਾ। ਚਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋ
ਸਮਾਧ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ
ਮੱਥਾ ਮੇਰਾ ਪੈਰ ਨਿਸ਼ਾ ਦੇ ਮਰਦਾ ਏ।

ਏਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚ ਸਮਾਲੋਚ

→ ਇਥੇ ਹਾਰ
ਸਮਾਧ ਏਹੀ ਨਹੀਂ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਨਾਕ
ਦਰਜ ਗਏ ਸਮੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਮਲੋਚ
ਸੀ। ਫਿਰ ਬਾਰ ਸਮਾ ਦੇ ਸਮਾਧ
ਨੇ ਦਸਿੱਆ ਕਿ
"ਨਾ ਏਹੀ ਹਿੰਦ, ਨਾ ਪੈਹੀ ਸੁਸਲਮਾਨ"

iv) ਸਿੱਧਸਾਹਾਂ

→ ਸਮਾਧ ਸਮਜਿਤੇ ਸਮੇਂ
ਵਿਚ ਚੋਰਾ ਪੈਹੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਹਿਮਤੀਆਂ
ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁੱਤੀ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।
ਉਸ ਵੇਲੇ ਸਮਾਧ ਨੇ ਕਿਹਾ →

"ਭੈਰੁ ਥੰਮੀਆਂ, ਭੈਰੁ ਤਿਮੀਆਂ, ਭੈਰੁ ਮੰਗਲ ਹਿਮਾਰੁ।
ਭੈਰਤਿ ਪੈਹੇ ਪੈਮਰੀ, ਭੈਰਤਿ ਚਸੇ ਗਾਰੁ।
ਭੈਰੁ ਸੁਸਮਾ, ਭੈਰੁ ਗਾਲੀਆਂ, ਭੈਰੁ ਪੈਹੇ ਬੈਰਾਨ।
ਸੋ ਰਿਹੁ ਸੰਗ ਸਮਾਧੀਆਂ, ਸਿਰ ਥੰਮੇ
ਗਮਾਨ॥"

BSER-167/2020

परीक्षक द्वारा प्रदत्त अंक	प्रश्न संख्या	परीक्षार्थी उत्तर

• ਸਮਾਧ ਨੇ ਗਰੀਬਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਧਰਮ ਦਾ ਜ਼ਰ ਬਾਹਰ ਹੀ ਬਸਾਉਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣ।

• ਸਮਾਧ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਧਰਮਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ।

• ਸਮਾਧ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਵੀ ਸੰਸਿਆ ਦਾ ਮਾਨੇ ਰਿਸ਼ ਰਖਤੀ ਗਈਤੀ ਸੀ।

v) ਨਾਨਰ ਰੇਹ ਮੀ - ਇੱਕ ਰਹਿ

→ ਸਮਾਧ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਸਮਾਜ ਸੁਧਾਰਕ ਪੱਲ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਰਹਿ ਹੀ ਸਨ। ਸਮਾਧ ਜੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਸਮਾਜ ਦੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਸਮਾਧ ਜੀ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

vi) ਮਿੱਟਾ

→ ਸਮਾਧ ਜੀ 1539 ਈ. ਵਿੱਚ ਮੱਧੀ - ਸੇਤ ਸਮਾ ਗਏ। ਯਾ ਸਮਾਧਦੇ

हिन्दू मठ लिखे गये।
गुरु की दिशा समाप्त प्रयागराज,
यहि प्रमेयगुरु भी, जिसमें ले पढ़ाई
है मिले गये थाहिम्मा।

END

ISER 16/7/2020